

ТЕМА. А.Рембо. Художнє новаторство поета. Поєднання рис імпресіонізму і символізму в сонеті «Голосівки. Образ ліричного героя у вірші «Моя циганерія»

Завдання:

- засвоїти основні віхи життя й творчості письменника;
- виокремлювати й тлумачити символи, створювати їхні графічні зображення;
- аналізувати ліричні твори;
- сприймати й розуміти естетику образного слова.

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Трагічну постать Артюра Рембо називають кометою французького символізму. Поезія митця, «янгола і демона» – за словами П.Верлена – шалена, гарячкова, трагічна і прекрасна одночасно, до нашого часу приваблює дослідників, митців, перекладачів.

М. Шарлевіль

А.Рембо

Події, які вплинули на формування творчості А. Рембо

I. Початкову освіту Рембо отримав у місцевій школі Россá. А 1865 року вступив до шарлевільського ліцею, де проявив себе як зразковий учень. У школі Артюр неодноразово був відзначений преміями за свої твори.

Своє шістнадцятиріччя поет зустрічає віршами про війну. Це, зокрема, сонет «Сон у видолинку». Це майже гротескне поєднання сонетної форми та «земного» сатиричного сюжету, сповненого анархічного виклику. Всім цим визначенням відповідає і сонет «Моя циганерія» — справжній гімн богемі, людині, яка відірвалась від суспільства й залишилася наодинці з небом і зорями.

До періоду Комуни — нової фази у творчості Рембо належать лише чотири-п'ять віршів, але це дійсно нова епоха в розвитку поета. Після загибелі Комуни Рембо припиняє навчання, незважаючи на вражаючі успіхи, і взагалі уникає будь-якої постійної діяльності.

II. Починається новий цикл поневірянь. У серпні 1871 року Рембо надсилає свої вірші Верлену, і той запрошує поета до Парижа. Рембо здійснює кілька поїздок по Європі. Тринадцятого травня 1871 року він пише листа, в якому заявляє про свій намір створювати нову поезію. Прагнення до «ясновидіння» прямо пов'язується Рембо з бунтом, а «розлад почуттів» протиставляється «нормальному» соціальному буттю. У сонеті «Голосівки»

Рембо пропонує новий принцип формування образу, який будується на вільній асоціації між звуком і кольором, зорових враженнях. У період «ясновидіння» Рембо по-справжньому вводить вірш «П'яний корабель», розповідь про ту мандрівку, яку має намір здійснити поет.

III. Розрив стосунків з Верленом. Рембо повернувся до Шарлевіля, де написав цикл поезій у прозі «Сезон у пеклі» (Une Saison en Enfer). 1877 року Визрівання прозаїчності в останніх творах поета робило передбачуваним те фатальне звільнення від самого мистецтва, яким завершився шлях Рембо. «Осяяння» (1872—1873, опубл. у 1886) — так називається створений у період «ясновидіння» цикл «віршів у прозі».

Такий вірш уже вкрай близький до поетичної прози, де ритм створюється загальною емоційною інтонацією, яка то подовжує, то скорочує фрази, повтореннями, інверсіями, поділом на строфи вільного типу, продуманою звуковою системою.

У березні 1875 року після останньої зустрічі з П. Верленом Рембо вирішив покинути письменницьку діяльність.

Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Артюр_Рембо#Творчість

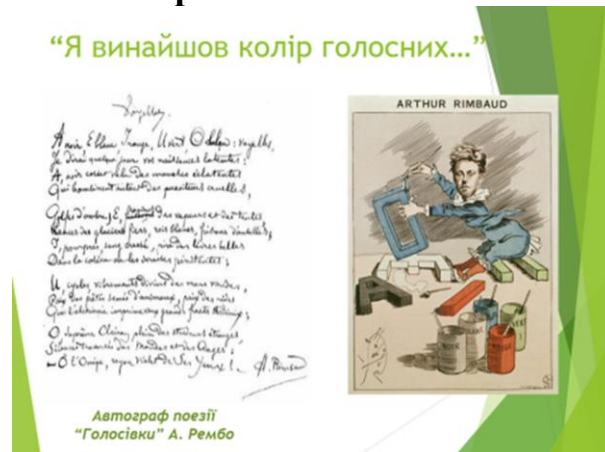
Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Артюр_Рембо

До сьогоднішнього дня точаться суперечки щодо того, чому після 20 років поет не написав жодного рядка. А. Камю вважає цей факт «самогубством духу», С. Цвейг називає «зневажанням мистецтва, прагненням позбавитись «п'яного сну», досягненням межі пізнання, за яким – порожнеча». Але й тих віршів, що є, досить, щоб зрозуміти незвичайність, несхожість творчості Рембо у порівнянні із загальноприйнятою поезією. У поезії митець намагався створити нові закони, невтомно експериментував зі словом, кольором, використовуючи оксиморони, незвичайні метафори й порівняння.

Українською мовою поезії Артюра Рембо перекладали Григорій Кочур, Микола Лукаш, Олег Зуєвський, Василь Стус, Дмитро Павличко, Михайло Москаленко, Михайло Литвинець, Ігор Андрущенко, Юрій Покальчук, Всеволод Ткаченко, Петро Осадчук, А.Рембо був близький Ліні Костенко за духом, за поетичним світобаченням, тому вона дещо ідеалізувала його життя й постать у реальності.

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZRChNHMzh7c>

Аналіз вірша «Голосівки»

Цю поезію, як і верленівське «Поетичне мистецтво», також можна вважати поетичним маніфестом символізму. Продовжуючи традиції Ш.Бодлера, 16-річний поет намагається знайти відповідності між кольором, звуком і різними початками життя. Дані асоціації є виключно результатом уяви і творчої фантазії поета та знаходяться у певній контрастності – чистота протистоїть бруду, а пристрасть – мудрості, але в нашому житті все взаємопов'язане і об'єднане вічною таємницею буття. Таким чином, кольоровість (імпресіонізм) пов'язана з конкретикою певного символу (символізм).

Вірш написано у формі сонету, який вимагає чітких правил створення. Але Рембо не дотримується канонів віршування, притаманних сонету. Як і справжній символіст, він приділяє увагу образам і кольорам, динаміці, видовищності.

Асоціації ліричного героя в поезії
«Голосівки»

Асоціації «Голосівки»	Кольорові	Звукові	Предметні	Емоційно-психологічні
А	Чорний	дзигачання тороплене	Корсет мух, смітники	Негативні, огидність, неестетичність
		– (тиша)	Шатра, списи льодовиків	Легкість, чистота
І	Червоний	Підвищені тони звуків	Струм крові	Бурхливість почуттів
У	Зелений	Рівномірний, заспокійливий шум моря	Море, пасовище	Спокій, умиротворення
О	Блакитний	Скрегіт і мовчання	Сурма, Янголи	Мовчання, безмовність

Як справжній алхімік слова А. Рембо створює неймовірні фантазмагорії. У сонеті «Голосівки» поет демонструє звукосимволічну природу голосних звуків. Голосівки» вражають динамікою, розмаїттям образів і почуттів, змінами інтонацій, що допомагає авторові розкрити багатогранний світ людських відчуттів, вражень, асоціацій.

Аналіз вірша «Моя циганерія»

Мотив мандрів звучить у багатьох віршах А.Рембо: «П'яний корабель», «Відчуття» тощо. Ліричний герой твору «Моя циганерія» – вільний від правил і обов'язків поет, який здобуває своє натхнення у світі природи (Музи). Митцеві байдуже, як він виглядає, яке враження справляє на оточуючих, бо його призначення – творити прекрасне. Символ циганерії обрано не дарма, адже цигани – вільне кочове плем'я, що живе за власними законами. Так і митець повинен жити за власними правилами, керуючись лише культом служіння Красі. Гордий, бідний, презирливий і...щасливий бродяга-аутсайдер – таким постає ліричний герой цього твору

Образ ліричного героя у вірші «Моя циганерія»

У вірші «Моя циганерія» А. Рембо змалював поетичний спосіб свого життя. Сміливий і безвідповідальний юнак, геній і «фертик», якому «по

коліно море», з дірками в кишенях (тобто без грошей), а в голові «лиш рими», мандрує без мети. Голод і холод його не бентежать, у нього є найвище для поета щастя — хмеліти від «вересневого вечора» й «капарити вірші, згорнувшись у калачик». Небо для нього — як господарство у доброго селянина, адже «як зозулясті кури, сокочуть в небі зорі». Його найбільша любов — Муза, якої він і раб, і володар.

Сонет «Моя циганерія» — справжній гімн людині, яка відірвалась від суспільства й залишилася наодинці з небом і зорями

Режим долступу: https://www.youtube.com/watch?v=_xyOl-GLngo

Художнє новаторство А. Рембо

Поет стверджував свободу духу людини, проголошував необхідність творити у «вільному злеті слів і асоціацій».

Роль поета на землі — бути пророком, ясновидцем.

Поет мав пізнати велику таємницю Всесвіту та розповісти про неї людям. Поет не мав права бути буденним, йому судилося побачити «вічне життя, тому його душа мала триматися якнайдалі від загалу».

Поезія — магічна сила, інтуїція, багата фантасмагорія.

«Поезія завжди мала йти вперед до незвіданих висот і невідкритих глибин...»
— стверджував поет.

А. Рембо – незвичайний поет. Він вірив в поетичне яснобачення, але в якусь мить зрозумів, що його поезія – це експеримент над собою і веде в нікуди.

Пам'ятник А. Рембо у Парижі
«Подорожній в черевиках, підбитих вітром»

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

1. Використовуючи музику й живопис, спробуйте створити мультимедійну композицію або буктрейлер за творчістю А. Рембо, керуючись власними уявленнями і фантазією.
2. Заповніть таблицю, порівнявши особливості творчості П. Верлена і А. Рембо.

	Верлен	Рембо
Теми творчості		
Ліричний герой		
Кольори		
Провідні символи		
Почуття, настрої		
Художні засоби		

3. Проведіть невелике дослідження і з'ясуйте, чому серед голосних у Рембо немає И.

БЛОК КОНТРОЛЮ

1. Питання до самоконтролю.

- Які чинники визначили формування особистості А. Рембо?
- У чому полягає художнє новаторство творчості А. Рембо?
- Яким постає ліричний герой твору «Моя циганерія»? Відповідь аргументуйте цитатами.
- Завдяки чому розкрито принципи нової поетичної свідомості в сонеті Рембо «Голосівки»? в інших віршах поета?
- Наскільки актуальна проблематика поезії Рембо сьогодні?

2. Тестові завдання

1. Народився поет у місті...
 - А) Мец;
 - Б) Париж;
 - В) Шарлевіль.
2. Митець, дружба з яким обернулася драмою для А. Рембо?
 - А) В. Гюго;
 - Б) Ш. Бодлер;
 - В) П. Верлен.
3. Найбільш плідний період творчості А. Рембо?
 - А) з 15 до 20 років;
 - Б) з 19 до 35 років;
 - В) з 20 до 30 років.
4. Особливості творчості А. Рембо:
 - А) розмитість кольорів;
 - Б) дух бунтарства;
 - В) прагнення свободи;
 - Г) мотиви суму, туги.
5. Що є справжнім світом для героя віршів А. Рембо?
 - А) проблеми повсякдення;
 - Б) світ Краси;
 - В) розчарування.
6. А. Рембо є автором творів:
 - А) «Гімн Краси»;
 - Б) «Осінь пісня»;

- В) «Моя циганерія».
7. У якому творі Рембо показано систему відповідностей між звуками і кольорами?
- А) «Голосівки»;
 - Б) «Відчуття»;
 - В) «П'яний корабель».
8. Яким постає ліричний герой творів А.Рембо?
- А) жалюгідним;
 - Б) незалежним;
 - В) нещасливо закоханим;
 - Г) гордим.
9. Провідними темами поезій А.Рембо є зображення:
- А) бродяги-аутсайдера;
 - Б) «пейзажів душі»;
 - В) олюдненої Природи;
 - Г) нещасливого кохання.
10. Муза для А.Рембо – це...
- А) жінка;
 - Б) природа;
 - В) творчість.
11. За яким принципом розташовані голосні у вірші «Голосівки»?
- А) синонімії;
 - Б) градації;
 - В) контрасту.
12. Оберіть рядок, у якому правильно визначено кольори звуків (згідно уяви А. Рембо)?
- А) А – білий, У – синій, І – червоний;
 - Б) У – білий, О – синій, А – зелений;
 - В) Е – білий, У – зелений, А – чорний.

(Розробник: творча група вчителів зарубіжної літератури м. Суми)